

AIKUISOPISKELIJAN MOTIVAATION TUKEMINEN Maalausalan koulutuksessa

Erja Hentinen

**Kehittämishankeraportti
Kesäkuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Hentinen, Erja	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 23	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen ☐ saakka	
Työn nimi Aikuisopiskelijan motivaation tukeminen maalausalan koulutuksessa		
Koulutusohjelma Vocational teacher education		
Työn ohjaaja(t) Eila Burns		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Kehittämistyön tarkoituksena oli hahmottaa tapoja, joilla maalausalan aikuisopiskelijan motivaatiota voisi ylläpitää ja kehittää. Aihetta lähestyttiin sekä käytännön että teorian kannalta. Käytännön osuus työssä koostui maalausalan aikuisopiskelijoiden haastatteluista ja niiden perusteilla tehdyistä havainnoista ja päätelmistä. Teoria-osuus käsitteli itsemääräämisteorian kautta ulkoisen motivaation muodostumista ja sisäisen motivaation ylläpitämistä, kehittymistä tai tuhoutumista. Andragogiikan teoria määritteli keskeisiä piirteitä aikuisten oppimiselle. Haastattelut syvensivät ymmärrystä motivaation tukemisesta ja tarjosivat käytännön keinoja. Aikuisopiskelijoiden motiivit opiskeluun koostuivat ulkoisista ja sisäisistä toiminnan syistä ja heidän kykynsä säädellä motivaatiota osoittautui vahvaksi. Motivaation näkökulmasta opetuksen järjestämisessä opiskelijoille tärkeää oli opetuksen käytännönläheisyys ja asioiden hyödynnettävyys omassa elämässä. Opettajan rooli nähtiin merkityksellisenä. Opettajan rooliin liitettiin toivottavina ominaisuuksina innostuneisuus, välittäminen ja auttaminen. Opettajan käyttäytymisellä koettiin olevan motivaatioon suuri merkitys.		
Avainsanat (asiasanat) aikuisten motivaatio oppimisessa, aikuisten oppiminen, itsemääräämisteoria, andragogiikka		
Muut tiedot		

Author(s) Erja Hentinen	Type of Publication Development project report	
	Pages 23	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Supporting adult's motivation in construction painting programme		
Degree Programme Vocational teacher education		
Tutor(s) Eila Burns		
Assigned by		
Abstract The purpose of this development project was to construct means to develop and maintain adult students' learning motivation in the field of construction painting. The subject was approached from practical and theoretical perspective. The practical part of the development project consisted of students' interviews and observations and conclusions of the findings. The theoretical part discussed the self-determination theory and how it explains the extrinsic motivation. In addition, the theory examines intrinsic motivation and how to develop, reduce and maintain it. The theory of andragogy defined essential characteristic for adults' learning. Students' interviews deepened the understanding of how to facilitate their external and internal motivation and gave practical means to promote it. Interviews revealed that reasons for studying were both internal and external. Also their ability to control motivation was strong. From the motivational perspective important approach in teaching for the students were usefulness and practical. Teacher's role was seen as remarkable. Desirable characters for a teacher were enthusiasm, caring and helpfulness. Teacher's behaviour seemed to have a great importance to students' motivation.		
Keywords motivation in adult learning, adult learning, self-determination-theory, andragogy		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

KUVALUETTELO	1
1 JOHDANTO	2
2. MITÄ MOTIVAATIO ON ?	4
2.1 Sisäisestä motivaatiosta ulkoiseen	6
2.2 Itsemääräämisteoria	7
2.3 Andragogiikka	11
3 HAASTATTELUT	13
4 AJATUKSIA	18
LÄHTEET	21
LIITTEET	23

KUVALUETTELO

KUVA 1 THE CAT'S CRADLE OF MOTIVATIONAL FORCES	5
KUVA 2 MOTIVAATION LUOKITTELU ITSEMÄÄRÄÄMISTEORIASSA	8
KUVA 3. SYITÄ OPISKELUUN TAI TUTKINNON SUORITTAMISEEN	14

1 JOHDANTO

Kuinka luoda olosuhteet, joissa ihmiset motivoivat itseään? Onko kouluttajan tehtävä keksiä jokaisen opiskelijan kohdalla, mikä kyseistä opiskelijaa liikuttaa? Olisiko mahdollista rakentaa toimintamalli ja olosuhteet, jossa ihmiset motivoituvat toimimaan ja etenemään itsenäisesti kohti henkilökohtaisia tavoitteitaan? Vai onko kouluttajan olosuhteista huolimatta perehdyttävä jokaisen opiskelijan elämäntilanteeseen ja motiiveihin? Massaluennoilla ja suurissa opiskelijaryhmissä järjestelmällinen jokaisen opiskelijan henkilökohtainen huomioiminen on vaikeaa tai mahdotonta. Kurssit saattavat olla lyhyitä ja opettajat vaihtua tiuhaan. Ammatillisessa koulutuksessa tilanne on toisenlainen.

Henkilökohtaiseen ohjaukseen panostetaan jatkuvasti ammatillisessa koulutuksessa. Opetushallitus ohjeistaa oppilaitoksia henkilökohtaistamaan opiskelua ja tutkintojen suorittamista. Tämä tarkoittaa panostusta kunkin opiskelijan tarpeiden mukaisesti ohjaukseen asioitaessa esimerkiksi verkossa, kasvotusten, ryhmässä tai puhelimesta. Henkilökohtaisen ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa työ- ja opiskeluasioissa. Samalla opettaja tukee opiskelijan motivaatiota, auttaa opiskelijaa suoriutumaan opinnoistaan. Opiskelun mielekkyyttä pyritään parantamaan näiden ratkaisujen avulla.

Motivaation kannalta pelkästään henkilökohtaiseen ohjaukseen panostaminen ei kuitenkaan ole mielestäni ainoa ratkaisu näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi tarvitaan olosuhteet, jossa motivoituminen ei ole pelkästään kouluttajan tai tutkintovastaavan henkilökohtaisten ohjaustaitojen varassa. Tähän asti kuulostaa hienolta, mutta voidaanko motivaatiota tukevia olosuhteita todellisuudessa luoda? Minkälaiset olosuhteet ne olisivat ja mitä ne vaatisivat kouluttajalta? Onko mahdollista luoda toimintamallia, jossa nimenomaan pyritään tukemaan opiskelijoiden motivaatiota ja elinikäistä oppimista?

Elinikäisen oppimisesta on puhuttu kauan. Elinikäisen oppimisen tavoitteet työväestöllä ovat hienoja ja tarpeellisia, ja Euroopan komission määrittelemät oppimisen avaintaidot ovat itsessään kunnianhimoiset. Avaintaidoissa on määriteltä muun muassa oppimaan oppimisen taitoja, ja motivaation kehittä-

minen on yksi näistä. (Euroopan unionin virallinen lehti) Ei siis riitä, että maalausalan ammatillisessa aikuiskoulutuksessa opetetaan maalausniksejä. Opiskelijoita tulisi ohjata säätelemään omaa opiskeluaan, joten motivaation ja sen kehittämisen merkitys on oppimisen kannalta huomattava.

Vaihtuvien ammattien ja muuttuvien toimenkuvien virrassa ammattitaidon kehittamisestä on tullut jatkuvaa toimintaa. Oppiminen on mielekästä ja hauskaakin, kun se on omaehtoista ja opiskelijan omista tarpeista lähtevää. Kaikki aikuiskoulutus ei kuitenkaan ole tätä. Myös vapaaehtoisissa koulutuksissa ihmisten motiivit osallistumiseen ja omaehtoisuuden aste vaihtelevat. Saattaa jopa käydä niin, että alussa innokkaasti opintoihin mukaan lähteneen opiskelijan motivaatio hupenee opintojen edessä. Tällöin on helppo päätellä opiskelijan kiinnostuksen suuntautuneet opintojen sijaan muihin asioihin.

Motivaation synty, kehitys ja säilyminen ovat mielestäni kiinnostavia asioita. Yritän tämän työn avulla löytää todellisia keinoja tarttua motivaatioon sekä jäsentää itselleni mistä oikein on kysymys. Olen tutustunut opintojeni aikana moniin kirjoihin ja teorioihin ja löytänyt omaan maailmankuvaani ja uskomuksiin sopivia näkemyksiä. Tämän työn tarkoituksena on yrittää löytää toimintatapoja opiskelumotivaation kehittämiseen ja ylläpitämiseen maalausalan aikuiskoulutuksessa.

Syventääkseni ymmärrystäni motivaatiosta tutkin aihetta teoreettisesta näkökulmasta. Lisäksi haastattelin viittä maalausalan aikuisopiskelijaa. Opiskelijoista neljä osallistuu tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja yksi suorittaa osatutkintoa ilman valmistavaa koulutusta. Haastattelujen avulla halusin selvittää käytännössä, miten opiskelijat kokevat motivaation, miten he motivoivat itseään ja mitä motivaatio heille henkilökohtaisesti tarkoittaa.

2. MITÄ MOTIVAATIO ON ?

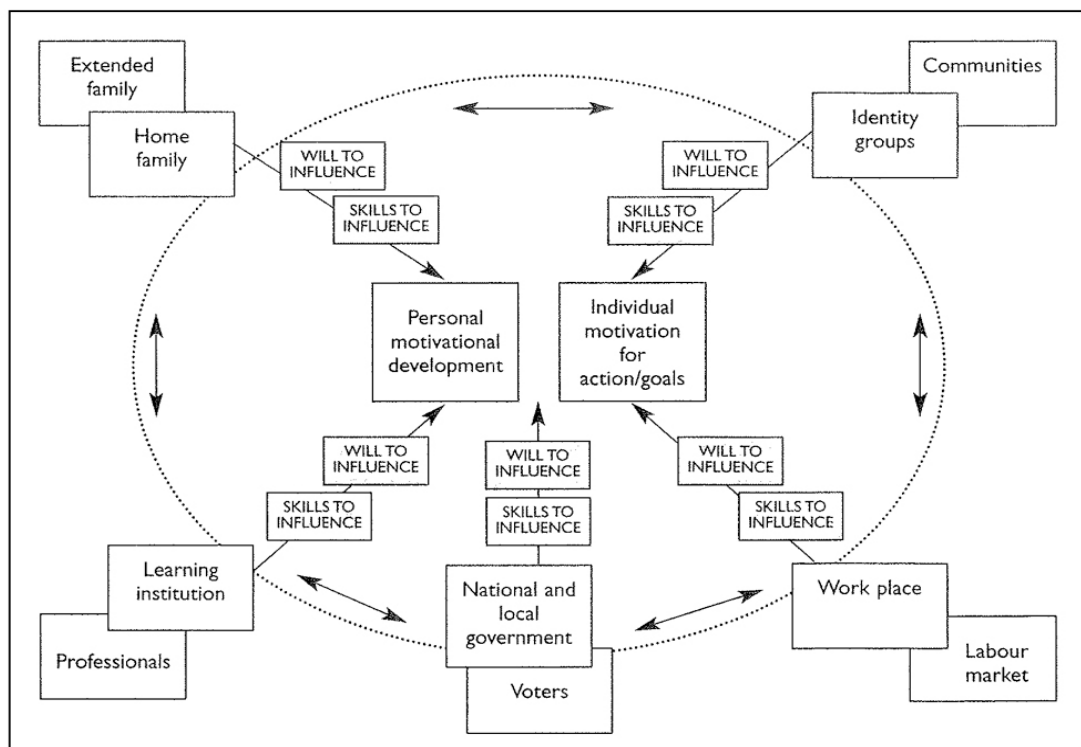
Motivaatioteorioita voidaan luokitella ja jakaa monella eri tavalla. Teorioiden kirjo ja käsitteen määrittely on kasvanut jopa niin laajaksi, että osa tutkijoista ei enää käytä termiä motivaatio. Motivaatioteorioista useat pohtivat henkilökohtaisia tavoitteita, uskomuksia ja tunteita. Motivaatioita voidaan myös ryhmitellä persoonallisuuden piirteeksi tai tilanteen mukaan muuttuvaksi ominaisuudeksi. Motivaatiosta puhutaan usein myös sisäisenä tai ulkoisena (Lehtinen ym. 2007, 178–179).

Monet motivaatioteoriat kuvaavat motivaatiota fysiologisten tai psykologisten tarpeiden tyydyttämisen näkökulmasta. Tunnetuin tarpeiden tyydyttämistä koskeva teoria on Abraham Maslowin tarvehierarkia. Se kuvaa hierarkisesti nousevia tarpeita, jossa alimmalla portaalla ovat perustarpeet kuten ruoka, vesi ja asunto. Viisiportaisen asteikon ylimmässä lokerossa on tarpeita kuten moraalit ja luovuus. Portaikolla pääsee ylemmälle tasolle vasta, kun edellisen tason tarpeet on tyydytetty.

Yhteiskunta ja sen eri alueet vaikuttavat myös motivaatioon. Opiskelumotivaatioon vaikuttavat monet eri elämänalueet yhdessä ja samanaikaisesti. Alla oleva, nimensä lasten sormi-naruleikistä saanut kaavio (KUVA 1) selittää motivaatioon vaikuttavien voimien moninaisuutta ja niiden vaikutusta toisiinsa. Ulkokehällä yhteiskunnan erilaiset osa-alueet vaikuttavat instituutioiden ja organisaatioiden taustalla. Eri osa-alueet heijastavat päätösten vaikutuksia lähemmäksi yksilötasoa. Työmarkkinat ja työmarkkinaosapuolet vaikuttavat työpaikkojen toimintaan, ja esimerkiksi valtiolta ohjailemalla koulutuspolitiikkaa voi vaikuttaa siihen, miten halukkaita yritykset ovat motivoimaan henkilöstöään kouluttautumaan. Yritysten, ja miksi ei yhteiskunnankin, kannalta motivaatio on erityisen tärkeä tekijä. Motivaatio tarkoittaa tuottavuutta, innostuneita ja osaavia työntekijöitä ja yhteiskunnan jäseniä. Raha on merkittävä motivointikeino työelämässä, ja opiskelulla on yleensä vaikutusta ansiotasoon. Kuitenkaan kaikki työnantajat eivät näe koulutuksen tuomia etuja, vaan tilanne on päinvastainen. Maalausala koostuu pääosin pienistä yrityksistä, joissa työtä painetaan kovalla tahdilla. Usein myös omistaja tai omistajat osallistuvat työhön itse. Päivänkin poissaolo työmaalta nähdään merkittävänä hidasteena

työn valmistumiselle. Tästä syystä työnantajien ja toisinaan myös työntekijöidenkin koulutus nähdään mahdollisuuden sijaan lähinnä välttämättömänä pakkopullana.

Perinteisesti työnantajien haluttomuus kouluttaa henkilöstöään johtuu kahdesta syystä. Ensimmäinen näistä on se, että koulutus nähdään kulueränä, joka pienentää yrityksen kassaan jäävän rahan määrää. Lisäksi tiedostetaan se, että koulutetulle ja pätevälle työvoimalle on maksettava enemmän palkkaa. Koulutuksen aikaansaamaa työn tuottavuuden kasvua ei usein osata ottaa huomioon. Toinen merkittävä syy työnantajien perinteiseen haluttomuuteen kouluttaa henkilöstöä on se, että pelätään koulutetun henkilöstön karkaavan muualle paremman palkan ja muiden etujen perässä. (Smith & Spurling, 2001)

Kuva 1 The cat's cradle of motivational forces (Smith & Spurling, 2001, 50)

Motivaatio on yksilöllinen ja olosuhteissa muuttuva sisäinen voima. Motivaatio ei kuitenkaan synny tyhjiössä, vaan siihen vaikuttavat esimerkiksi kulttuuriset ja sosiaaliset normit. Kathryn Ecclestonen mukaan yleisesti käydyn motivaatiokeskustelun ongelmana on, että se korostaa opiskelijoita yksilöinä, joiden

käyttäytyminen ja motivaatio ovat muuttumattomia ja pysyviä luonteenpiirteitä. Keskustelu ohittaa helposti yksilön sosiaalisen ja persoonallisen historian, perheen ja kulttuurin kontekstin sekä sosiaalisen motivaation voiman. Kuitenkin nämä kaikki tekijät ovat merkittäviä ymmärrettäessä oppimisen motivaatiota. Ecclestone on listannut tapoja, joita tulisi välttää tunnistettaessa ja huomiotaessa yksilöllisiä, sosiaalisia ja kulttuurillisia tekijöitä motivaatiossa:

- Muodostaa oppijoiden oppimistyyleistä tai ominaisuuksista pysyviä ja muuttumattomia käsityksiä
- Käyttää pelkästään yksilön oppimista arvioivia menetelmiä
- Ajatella ulkoista motivaatiota oppimiseen automaattisesti negatiivisena asiana (Ecclestone 2005, 61–62)

Motivaation määrittelemien sijaan olisi ehkä helpompi luetella, mitä kaikkea motivaatio ei ole. Motivaatioon liittyy paljon arkiuskomuksia ja oletuksia.

Motivaatio on sisäsyntyinen ominaisuus, kuten vaikkapa se että toiset juoksevat nopeammin kuin toiset. Ei, motivaatio ei ole geeneissämme eikä se ole pysyvä ominaisuus.

Toisten motivaatio on vahvempi voimakkaampien tunteiden takia. Motivaatio ei itsessään ole tunne. Motivaatio rakentuu kylläkin järki- ja tunneperäisten toimintojen ympärille, jotka taas saavat aikaan toiminnan. Joku saattaa olla erittäin motivoitunut oppimaan vaikkapa virkkaamaan mutta vailla suurta tunteita.

Jos on pätevä syy opiskella, niin täytyy olla hyvin motivoitunut. Olla hyvä syy tehdä jotain ja olla motivoitunut ovat kaksi eri asiaa. Hyvä syy voi vaikuttaa siihen, että tarttuu toimeen. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä että ryhtyisi toimeen innokkaasti ja motivaatio riittäisi asia loppuun viemiseen. (Smith & Spurling 2001)

2.1 Sisäisestä motivaatiosta ulkoiseen

Sisäinen motivaatio määritellään tilaksi, jossa toiminta itsessään tuottaa mielihyvää suorituksen lopputuloksen sijasta. Esimerkiksi sisäisesti motivoitunut opiskelija tekee läksyjä, koska on kiinnostunut aiheesta tai saa tekemisestä

mielihyvää. Ainostaan yksilön omista lähtökohdista ja kiinnostuksen kohteista kumpuava toiminta on sisäisesti motivoitunutta. Sisäinen motivaatio on valtava voimavara, joka tuo parhaiten esille ihmisluonnon positiiviseen pyrkimykseen etsiä uusia haasteita, laajentaa ja harjoittaa henkilökohtaista kyvykkyyttä, tutea ja oppia. Sisäinen motivaatio on spontaania kiinnostusta ja omien rajojen tutkimista, ja se on merkittävä lähde ilolle ja elämänhalulle läpi elämän. (Ryan & Deci 2000, s. 70)

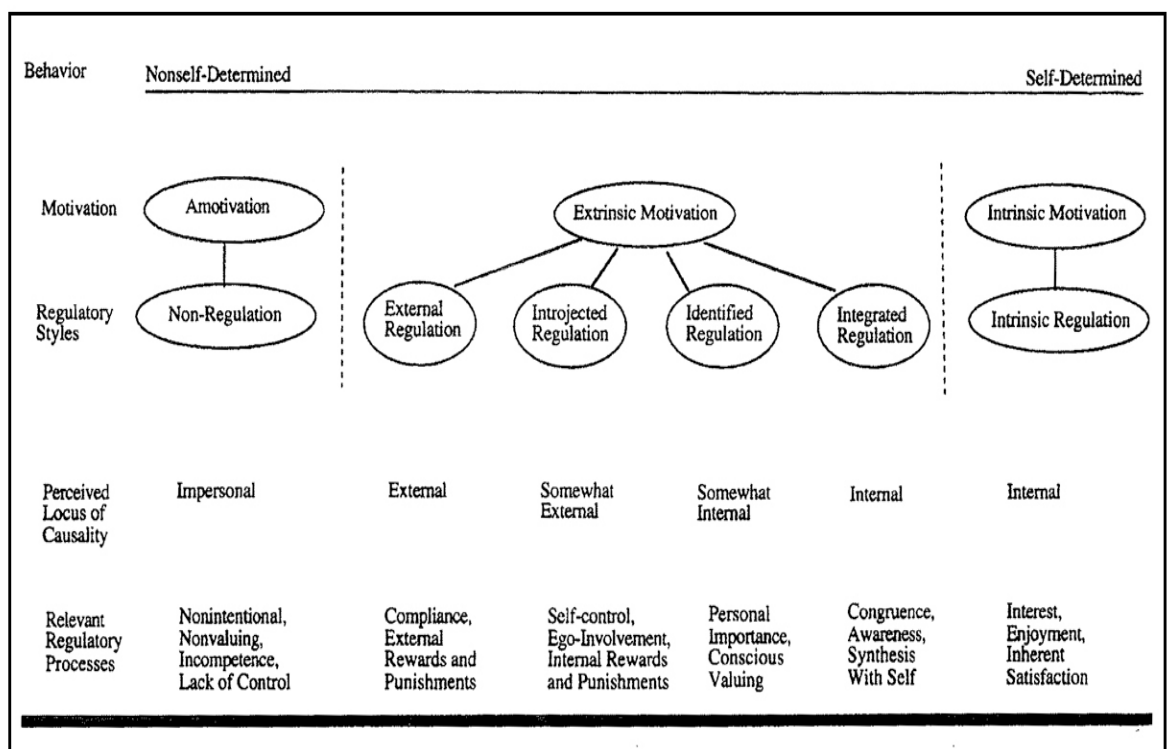
Vaikka sisäinen motivaatio on tärkeä motivaation tyyppi, se ei suinkaan ole ainoa. Oikeastaan suurin osa siitä mitä ihmiset päivittäin tekevät, ei ole sisäisesti motivoitunutta toimintaa. Kiinnostavaa onkin, kuinka yksilöt hankkivat motivaationsa suorittaa päivittäisiä asioita ja kuinka tämä motivaatio vaikuttaa esimerkiksi hyvinvointiin.

Ulkoisesti motivoitunut toimii esimerkiksi saavuttaakseen hyvän arvosanan tai saadakseen palkkion. Ulkoisen motivaation taso voi vaihdella vastahakoisuudesta passiiviseen mukautumiseen ja aktiiviseen sitoutumiseen. Itsemääräämisteorian mukaan eri motivaation tasot heijastavat vallitsevien arvojen ja sääntöjen sisäistämistä ja eheyttämistä persoonaan. Sisäistäminen tarkoittaa arvojen ja sääntöjen haltuunottoa. Eheyttäminen tarkoittaa arvojen muuntumista yksilön omiksi arvoiksi ja säännöiksi. Ulkoista motivaatiota voidaan luokitella useaan ryhmään. Sen aste vaihtelee sitä mukaa, miten itsenäistä yksilön toiminta on. Ulkoiseksi motivaatioksi luokitellaan kaikki toiminta, joka on edes osittain ulkoisista syistä johtuvaa. (Ryan & Deci, 2000, s. 71)

2.2 Itsemääräämisteoria

Psykologisten perustarpeiden tyydyttämistä kuvaa Richard M. Ryanin ja Edward L. Decin kehittämä Itsemääräämisteoria (Self-determination theory), joka määrittelee motivaation ylläpitämisen kannalta tietyt psykologiset tarpeet universaaleiksi välttämättömyyksiksi, kuten ravintoaineet ovat välttämättömiä ihmisen kehitykselle. (Gagné & Deci 2005,337)

Itsemääräämisteoria on yleinen teoria ihmisten motivaatiosta, ja se koostuu useasta miniteoriasta. Jokainen miniteoria tutkii ja selittää osaltaan motivaatioon liittyviä ilmiöitä. Cognitive Evaluation Theory tutkii sosiaalisen kontekstin merkitystä sisäiseen motivaatioon; Organismic Integration Theory tutkii sääntöjen sisäistymistä ulkoisen motivaation kehittymisessä; Causality Orientations Theory kuvailee yksilöllisiä eroavaisuuksia itsemääräytyvässä toiminnassa; Basic Needs Theory kehittää mallia yksilön psykologisista perustarpeista. Yhdessä nämä miniteoriat muodostavat itsemääräämisteorian.

Kuva 2 Motivaation luokittelu itsemääräämisteoriassa (Ryan, Deci.2000. Self-Determination Theory and the facilitation of Intrinsic motivation, Social Development, and Well-Being,s.72)

Vasemmassa laidassa *amotivation* tarkoittaa aikomuksen puuttumista ja täydellisen aiottuun toimintaan motivoitumatonta tilaa. Yksilö ei näe toiminnalla mitään arvoa tai usko toiminnan johtavan haluttuun lopputulokseen eikä koe olevansa pätevä suorittamaan tehtävää. Omaehtoisessa aikuisopiskelussa harvemmin kohtaa täydellistä motivaation puutetta, koska opiskelijat ovat ha-
keutuneet opiskeluun vapaaehtoisesti. Työvoimapolitiittisissa koulutuksissa

saattaa toisinaan syntyä olla tilanteita, joissa opiskelija on pakotettu osallistumaan rangaistuksen uhalla koulutukseen.

External regulation on kaavion toinen vaihe, joka johtaa jo motivoituneeseen tilaan. Tässä vaiheessa toiminta on vielä hyvin ulkoisesti orientoitunutta. Tässä kategoriassa toiminta motivoituu ulkoisten palkintojen, vaatimusten tai pakkojen takia. Työvoimapolitiisessa maalausalan koulutuksessa aikataulujen noudattaminen, työtilojen siivoaminen tai henkilökohtaisten suojaimien käyttö ovat aluksi pakkopullaa opiskelijoiden enemmistölle. Sääntöjä tai työturvallisuusohjeita ei ole sisäistetty eikä niillä ole henkilökohtaista merkitystä.

Kolmantena vasemmalta on *introjection*. Tässä vaiheessa toiminta on jo aika kontrolloitua, ja toimintaa ohjaa esimerkiksi itsetunnon tai itsekunnioituksen ylläpitäminen tai kasvattaminen. Ryhmän sisälle muodostuneet säännöt ohjaavat ulkoisesti yksilön toimintaa, mutta osittain yhteiset säännöt on jo sisäistetty. Opiskelijat mukautuvat ryhmässä syntyviin sääntöihin, jotka olivat alun perin kaikille ulkoisia sääntöjä.

Taas astetta itsenäisesti säännellympää toimintaa kuvastaa vaihe *identification*. Tässä vaiheessa yksilö on sisäistänyt sääntöjä ja pitää niitä kuin ominaan. Opiskelija on esimerkiksi sisäistänyt henkilökohtaisen suojautumisen tarkoituksen, ja käyttää suojaimia itsenäisesti.

Ulkoisen motivaation itsenäisin vaihe on *integrated regulation*. Eheytyttyä sääntelyä esiintyy tilanteessa, jossa sisäistetyt säännöt ovat täysin sulautuneet yksilön arvoihin ja toimintaan. Mitä paremmin yksilö sisäistää toiminnan syitä ja omaksuu niitä, sitä paremmin ulkoisesti motivoitunut toiminta muuttuu itsesäännellyksi.

Äärimmäisenä oikealla on *intrinsic motivation* eli sisäinen motivaatio. Sisäinen motivaatio on malli itsemääräämisteorian toiminnasta. Sisäisestä motivaatiosta puhutaan usein ihanteellisena tilana opiskelulle. Monet kouluttajat pitävät sisäistä motivaatiota sisäsyntyisesti toivottuna tilana, vaikka todellisuudessa opiskelijoiden motiivit opiskelulle muodostavat huomattavasti monimuotoisemman kuvan. Ulkoinen motivaatio ei suinkaan ole epäsuotava tila opiskeli-

jalle, vaan joissakin opiskelutehtävissä se on erittäin toimiva opiskelustrategia. Decin ja Ryanin itsemääräämisteoria, johon yllä esitetyt motivaation luokitukset kuuluvat ei pohdi sitä, mikä varsinaisesti aiheuttaa sisäistä motivaatiota. Tämä johtuu siitä, että sisäisen motivaation syyt ovat yksilöllisiä ja moninaisia. Sen sijaan itsemääräämisteoria tutkii, mikä tuo esiin ja ylläpitää sisäistä motivaatiota. Se tutkii myös niitä seikkoja, jotka nujertavat tai tuhoavat sisäistä motivaatiota. Itsemääräämisteorian pohjalta tehdyt lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että aineelliset palkinnot, uhkaukset, määrääjat, toimintaohjeet ja kilpailuasetelma heikentävät sisäistä motivaatiota. (Ryan & Deci. 2000)

Itsemääräämisteorian perusajatuksena on, että vahvistamalla ihmiselle välttämättömiä sisäsyntyisiä psykologisia tarpeita voidaan tukea sisäistä motivaatiota, ulkoisen motivaatio kehittymistä ja terveyttä ja hyvinvointia. Itsemääräämisteoria määrittelee kolme psykologista tarvetta, jotka toimivat yhdessä, eivät erikseen.

1. Pätevyyden kokemus. Pätevyyden kokemus vahvistaa tunnetta siitä, että yksilö on pystyvä tehtävään. Pätevyyden kokemuksta voidaan vahvistaa esimerkiksi sopivan vaikeustason tehtävillä, jotka eivät ole liian helppoja tai vaikeita sekä positiivisella ja rakentavalla palautteella. Optimaalinen haaste ei ole liian helppo eikä liian vaikea. Vaikeusasteeltaan sopivasta tehtävästä suoriutuminen tuo tunteen osaamisesta.
2. Autonomian kokemus. Vaihtoehtojen tarjoaminen on keskeinen toimintatapa autonomian tukemisessa. Siksi auktoriteettiasemassa olevien, kuten opettajien, olisi hyvä pohtia miten tarjota enemmän vaihtoehtoja esimerkiksi oppimistehtävissä. Se ei aina ole helppoa, mutta vaihtoehtojen antamisesta on etua oppimisen ja opiskelijoiden motivaation kannalta. Vaihtoehtojen tarjoamisessa kantava ajatus on, että vaihtoehdot tuovat tunteen päätäntävällästä, ja siten rohkaisevat opiskelijoissa valmiutta opintoja kohtaan. Kun opiskelijoille annetaan mahdollisuus tehdä valintoja, he kokevat sen opettajan myötämielisyytenä itseään kohtaan. (Ryan 1996, 34) Vastakohtaisena toimintatapana kurinpidon ja kontrollin korostaminen aiheuttaa mitä todennäköisimmin opiskelijoissa vastakaisen reaktion. Vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien taas on todettu ko-

hottavan sisäistä motivaatiota. Autonomian tukeminen ei kuitenkaan tarkoita, että opiskelijat saisivat tehdä mitä huvittaa, vaan että annetuissa puitteissa annetaan vapautta tehdä valintoja. Autonomia tai itsenäisyys tarkoittaa sitä, että tekee jotain itsensä vuoksi.

3. Asiallisuuden kokemus. Psykologiset tarpeet autonomian kokemuksesta ja pätevyydestä eivät vielä riitä parantamaan ulkoista motivaatiota tai ylläpitämään sisäistä. Ne tarvitsevat vielä kolmannen toimijan, asiallisuuden kokemuksen. Opiskelussa tämä tarkoittaa sitä, opiskelijat ovat halukkaampia sitoutumaan opiskelun tavoitteisiin ja tehtäviin, jos kokevat opettaja arvostavan ja välittävän heistä (Ryan & Deci.2000)

2.3 Andragogiikka

Motivaatiota tarkasteltaessa aikuisten oppimista ja kasvua ei voi sivuuttaa. Sanana andragogiikka tarkoittaa aikuiskasvatusta, ja se tutkii aikuisten kouluttamiseen ja kasvattamiseen liittyviä seikkoja. Andragogiikka pohtii esimerkiksi sitä, miten aikuiset oppivat, eli oppimisen menetelmiä ja miten oppimista ja opetusta suunnitellaan aikuisen lähtökohdista. Käsite ei ole uusi. Sen otti käyttöön jo 1800-luvun alkupuolella Alexander Kapp, mutta varsinaisen aikuiskasvatusteorian andragogiikan ympärille kehitti Malcolm Knowles. Hän oli vakuutunut siitä, että aikuiset oppivat eri tavalla kuin lapset, ja siksi aikuisten opiskelun suunnittelussa on erityispiirteitä. (<http://en.wikipedia.org/wiki/Andragogy>) teoriassaan Knowles nimesi kuusi keskeistä piirrettä aikuisten oppimiselle.

1. Tarve tietää miksi opiskellaan. Aikuisten on tiedettävä syy, miksi heidän tarvitsee oppia jotakin ennen kuin he alkavat oppia. Aikuisopiskelijoille on olennaisen tärkeää tehdä selväksi opiskelun tarkoitus.
2. Itseohjautuvuus. Aikuisopiskelijoilla on usein vahva sisäinen motivaatio opiskelua kohtaan. Aikuinen ihminen on vastuussa omasta elämästään, ja opiskelu ei tee tähän asiaan poikkeusta. Lisäksi aikuiset vastustavat tilanteita, joissa kokevat toisten määräävän itseään.

3. Aikaisemmat kokemukset ovat perusta oppimiselle. Andragogisen näkökulman mukaan aikuisilla on nuoriin verrattuna laajempi ja monipuolisempi kokemusvarasto, koska ovat he eläneet kauemmin. Opeteltavaa asiaa pitää pystyä hyödyntämään käytännössä.
4. Oppimisvalmius. Andragogiikan periaatteiden mukaisesti aikuiset ovat valmiita oppimaan tarpeelliseksi katsomiaan asioita. Koulutusohjelmien tulisi perustua aikuisten elämäntilanteeseen.
5. Ongelmanratkaisukeskeistä oppimista. Knowlesin mukaan nuoret opiskelijat ovat oppimisessa aihekeskeisiä, kun taas aikuiset ovat tehtävä- tai tavoiteorientoituneita. Opitut tiedot ja taidot pitäisi saada hyötykäyttöön omassa elämässä.
6. Sisäistä oppimismotivaatiota. Andragogisesta näkökulmasta aikuisiin vaikuttavia motivaatiotekijät ovat ulkoisia kuten palkka, ylennys, parempi työpaikka, arvostus ja sisäisiä kuten elämänlaatu, työviihtyvyys, käsitys omasta itsestä. Aikuisten motivaatiota voivat heikentää negatiivinen rooli oppijana, aikapaineet ja resurssien saavuttamattomuus.
(Knowles, 1990, 57–63)

Andragogiikka antaa käytännöllisiä vinkkejä opetuksen järjestämisestä ja aikuisten oppimisesta. Yllä olevat teemat auttavat suunnittelemaan ja toteuttamaan opetusta aikuisille mielekkäällä ja heidän tarpeensa huomioivalla tavalla. Siitä voi löytää yhtymäkohtia muihin hyviksi osoittautuneisiin toimintamalleihin ja oppimista käsitteleviin teorioihin. Hyvä esimerkki tällaisesta yhtymäkohdasta on muun muassa Yrjö Engeströmin laajenevan oppimisen teoria, joka korostaa opiskelun merkityksen esiin nostamista orientaatiovaiheessa. Toinen huomion arvoinen esimerkki on David Kolben kokemuksellisen oppimisen ympyrä. Se huomioi opiskelijan aikaisemmat kokemukset tärkeänä osana oppimisprosessia.

3 HAASTATTELUT

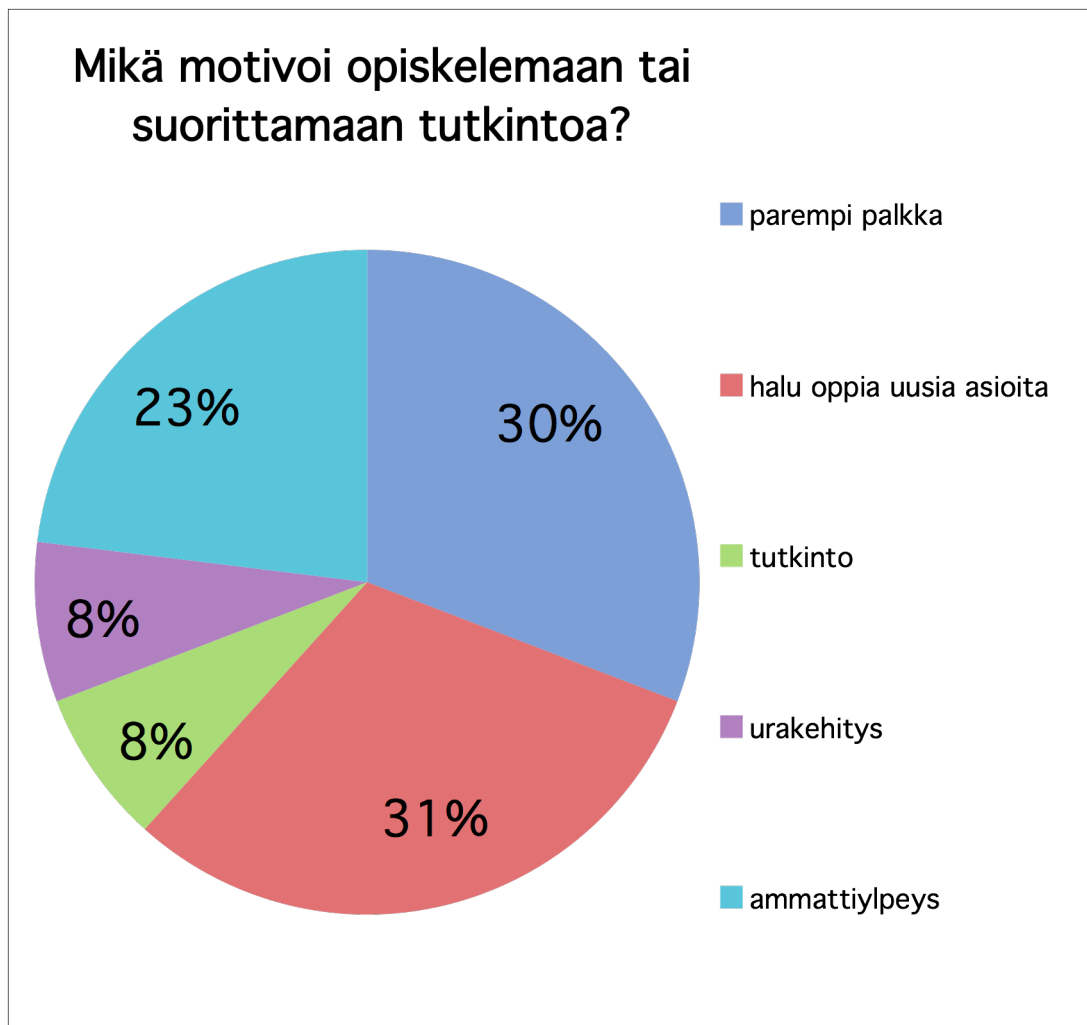
Halusin syventää ymmärrystäni teorioiden lisäksi ja ymmärtää paremmin käytännössä, miten opiskelijoiden motivaatiota voisi tukea. Haastattelin viittä maalausalan aikuiskoulutuksessa olevaa opiskelijaa. Kaikki haastateltavat suorittivat ammatillisia näyttötutkintoja, ja neljä heistä osallistui tutkintoon valmistavaan koulutukseen. Kysymyksiä oli kuusi. Kysymysten lomassa uppouduimme muistelemaan nuoruuden koulumuistoista motivaation kannalta erottuvia hetkiä. Merkille pantavaa oli, että negatiiviset muistot ja epäoikeudenmukaisena koetut tilanteet nousivat herkästi esille. Negatiivisilla kokemuksilla on siis pitkä muistijälki, ja ne saattavat hyvinkin vaikuttaa käsitykseen omista oppimiskyvyistä vuosikymmenien päähän. Yleisluonteeltaan keskustelut olivat kuitenkin positiivisia, ja ne toivat uusia ajatuksia sekä vahvistivat aikaisempia kokemuksiani opiskelijoille tärkeistä asioista. Havaitsin myös, että keskustelut toivat esiin uusia piirteitä opiskelijoista. Motivaatiokyselyn tekeminen jokaisen opiskelijan kanssa opiskelun alussa saattaisi olla hyvä lisä oppimisvalmiuksien kartoittamisen taustatiedoksi. Opiskelijoille esitetyt kysymykset ovat kappaleiden otsikoina.

Mitä motivaatio opiskeltaessa mielestäsi tarkoittaa?

Sanana motivaatio tarkoittaa jokaiselle meistä hieman erilaisia asioita. Haastattelemilleni maalausalan aikuisopiskelijoille innostuneisuus, jaksaminen, pystyminen, päättäväisyys tai asian mielekkyys ovat kaikki voimia, jotka saavat toimimaan ja ponnistelemaan henkilökohtaisten päämäärien eteen.

Mikä motivoi opiskelemaan / suorittamaan tutkintoa?

Opiskelijoille tärkeiksi asioiksi nousivat parempi ansiotaso eli raha, halu oppia uusia asioita, tutkinto, urakehitys ja ammattiyhteisyys. Sisäiset syyt kuten halua oppia uusia asioita, urakehitys ja ammattiyhteisyys muodostivat yli puolet yhteenlasketuista vastauksista.

Kuva 3. Syytä opiskeluun tai tutkinnon suorittamiseen

Sisäiset syyt, kuten halu oppia uusia asioita ja ammattiylpeys muodostavat melkein puolet erilaisista syistä. Kysyin yhdeltä opiskelijalta, mitä hän ammattiylpeydellä tarkoittaa. Tämä vastasi ammattiylpeyden tarkoittavan sitä, että voi tehdä ”..työtä sellaisella tasolla että kokee onnistumisia ja välillä on haastetta. Voi olla tyytyväinen työhön.”

Mikä lisää motivaatiotasi, miten motivoit itseäsi?

Opiskelijoiden vastaukset olivat hyvin erilaisia keskenään, ja usea koki kysymyksen vaikeaksi. Osa vastauksista liittyi työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen. Motivaatio on kokonaisuus, jossa opiskelun jaksaminen ei ole pelkästään opintojen mielekkyydestä tai edistymisestä kiinni: ”..muistaa tehdä muutakin kuin työ- ja opiskeluasioita”. Aikuisilla opiskelu on yksi osa kokonaisuudesta

muita elämänalueita unohtamatta. Aikuisopiskelun joustavuus muuttuvien elämäntilanteiden mukaan on opiskelijoille todella tärkeä asia, jos esimerkiksi sairaus tai muu yllättävä tilanne vie huomion opiskelusta muualle.

Opetusjärjestelyt vaikuttivat motivaatioon lisäävästi, jos opetuksessa huomioi- daan käytännön tekeminen. Käytännön tekemisellä tarkoitettiin opetuksen jär- jestämistä työsalissa aiheen salliessa. Kaikkia aineita ei ole mahdollista eikä mielekästä järjestää työsalissa. Luokassa motivaatiota nosti ”*teoreettisen ja kuivan*” asian havainnollistaminen käytännön esimerkeillä. Tästä esimerkki on poikkileikkaus märkätilan lattiasta lattiakaivon kohdalla, josta näkyy kaikki ker- rokset alustamateriaalista valmiiseen laatoitukseen. Myös itsenäisyys esimer- kiksi työpaikalla tapahtuvassa opiskelussa ja vastuun saaminen työtehtävissä olivat positiivisesti motivaatioon vaikuttavia asioita.

Aikuisopiskelijoille tavoitteen mielessä pitäminen oli selkeä motivaatiota nos- tava keino. Joskus tutkinnon suorittamisessa kuluu vaihtuvien työtilanteiden takia muutama vuosi. Tällä aikajänteellä tavoitteen pitäminen kirkkaana mie- lessä auttaa jaksamaan eteenpäin. Kuitenkin, vaikka opiskeltava kokonaisuus olisi kuinka kiinnostava, opiskeltaessa tulee vastaan aiheita, jotka eivät kiin- nosta lainkaan tai vain vähän. Joskus tutkintotilaisuudessa suoritus saattaa epäonnistua. Näin opiskelijat kertoivat motivoivansa itseään haastavissa tai vaikeissa tilanteissa, joissa innostus hiipuu:

” (asiat)..saatava pois alta. Kun asian saa pois päiväjärjestyksestä voi keskit- tyä uusiin asioihin.” tutkinnonsuorittaja, nainen 40 v.

”Asennoituu asiaan niin että nyt tehdään. Ajattelee että sitten asia on pois päi- väjärjestyksestä.” tutkintoon valmistavassa koulutuksessa, nainen 27 v.

”Pitää nollata tilanne. Tekee vähän aikaa jotain muuta ja aloittaa alusta”. tut- kintoon valmistavassa koulutuksessa, mies 26 v.

”Yrittää katsoa toisenlaisia näkökohtia. Nollaa ja aloittaa alusta.” tutkintoon valmistavassa koulutuksessa, mies 40 v.

Mikä vähentää motivaatiotasi?

Vaikka omaehtoisessa aikuisopiskelussa opiskelijat ovat alusta alkaen vahvasti sitoutuneita opiskeluun, motivaatio saattaa laskea joissakin tilanteissa. Motivaation lasku saattaa olla hetkellinen kokemus tai se saattaa saada opiskelijan luovuttamaan opiskelun kesken kaiken. Motivaation lasku näkyy poissaolona tunneilta ja suunnitelmattomuutena edistää omia opintoja ja tutkintosuorituksia. Aikuisopiskelijoille, jotka eivät ole opiskelleet pariin vuosikymmeneen on aluksi yllätys huomata, että heiltä odotetaan aktiivista roolia opiskelussa. Aktiivisen roolin omaksuminen vie aikaa, ja niin kauan kun opiskelija ei ole aidosti sisäistänyt uutta toimintatapaa, motivaation laskeminen on suuri riski.

Lähiopiskelussa kalvosulkeiset laskevat opiskelijoiden innostuneisuutta. Kalvosulkeisilla tarkoitettiin luokassa tapahtuvaa opetusta, jossa opettaja pitää yksinpuhetta, ja opiskelijat yrittävät pysyä tietotulvassa hereillä. Myös ajallisesti liian pitkät luennot laskivat innostuneisuutta. Aikuisopiskelijat ovat kriittisiä opetuksen sisällön suhteen. Teoreettiset asiat, kuten maalikemia tai urakalaskenta koettiin helposti turhauttavaksi, jos asiaa ei tunnilla jatkuvasti sidota käytännön esimerkkeihin ja tehtäviin. Mielenkiintoista oli, että kaikki motivaatiota laskevat oppilaitosympäristössä tapahtuvat asiat liitettiin luokkahuoneeseen. Osa oppimisesta tapahtuu kuitenkin työsalissa ja työpaikoilla. Ilmeisesti käytännön harjoitukset koetaan mielekkäiksi siksi, että niihin ei liity negatiivisia tunteita.

Mikä on opettajan rooli motivaatiossa, onko opettajan toiminnalla vaikutusta?

Opettajan käsite on laaja. Osalle opettaja oli luokassa opettava henkilö tai ohjaava opettaja ja toiselle työpaikkaohjaaja. Aikuisopiskelijoille tärkeitä asioita opettajan toiminnassa olivat asiallisuus, ammatillinen pätevyys ja ohjaustaidot. Samat ominaisuudet liittyvät työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen. Maalausalan työnantajien kuulee säännöllisesti valittavan, kuinka vähän valmistuvista opiskelijoista jää maalausosalalle. Kuitenkin opiskelijoiden mielikuvaan ja kokemuksiin maalaustyöstä merkittävimmin vaikuttaa työssäoppiminen. Jos työssäoppimisjaksojen sisältö on viikosta toiseen samaa yksitoikkoista ja merki-

tyksetöntä työtä vielä pienellä simputuksella höystettynä, opiskelijan motivaatio laskee, ja alan vaihto saattaa hyvinkin käydä nuoren mielessä.

Opettajan roolin opiskelijat näkivät tärkeänä. Opettajalla vastaajat tarkoittivat luokan tai työsalin opetustilanteessa olevaa henkilöä, mutta esimerkiksi opettajan ohjaavat tehtävät eivät tulleet esille vastauksista. Opettajan rooli tarkoitti heille miten opetus on järjestetty, opettajan ominaisuuksia kuten innostuneisuutta, innokkuutta ja välittämistä. **Opettajan käyttäytymisellä** oli suuri merkitys, ja opettajan on esitettävä asiat ”*asiallisesti eikä ruperteltava*”. Aikuisopiskelijat ovat tarkkoja **ajankäyttönsä** suhteen. Tuntien on oltava tiiviitä ja asiapi-toisia mutta kuitenkin käytännön kokemuksiin vahvasti liittyviä. Opettajan rooliin liitettiin myös toivottavina ominaisuuksina **innostuneisuus, välittäminen ja auttaminen**. Tosin innostuneisuutta ei saisi olla kuitenkaan liikaa. Opettajan epäasiallinen toiminta vaikuttaa voimakkaasti, ja vaikutus säilyy pitkään. Opiskelijoiden haastatteluissa nousi myös esille koulumuistoja vuosien takaa epäasialliseksi koetusta toiminnasta. ”*Jos ette ymmärrä tätä asiaa, en voi auttaa*”, oli eräs opettaja tokaissut, kun opiskelija ei ollut ymmärtänyt jotakin laskutehtävää.

Millainen kuvitteellinen opiskeluympäristö motivoisi sinua?

Opiskelijat kuvittelivat itsensä mieluisimmin kurssille, jossa teoria ja käytäntö yhdistyvät saumattomasti. Kurssilla harjoiteltaisiin asioita käytännössä, jolloin opiskelijat saisivat itse osallistua mahdollisimman paljon. Kurssin aiheen pitäisi olla hyödyllinen, ja opiskeltavaa asiaa pitäisi pysytä hyödyntämään omassa elämässä myöhemmin. Samantasoinen ryhmä antaisi mahdollisuuden oppia toisilta ryhmäläisiltä. Toisaalta ryhmässä, jossa opiskelijoiden työkokemuksen määrä ja ammatilliset osaamisalueet vaihtelevat, tuo kaikille kokemuksia ja uusia näkökulmia työhön. Viimeisimmässä ohjaamassani ryhmässä oli sekaisin maalausalan työntekijöitä ja työnjohtajia. Tunneilla käsitellyt aiheet herättivät paljon keskustelua, ja kumpikin ryhmä toi ajatuksia omasta näkökulmastaan. Tilanne oli rakentava ja kiinnostava, sillä harvoin nämä kaksi ryhmää pääsevät yhdessä keskustelemaan käytännön tilanteista.

4 AJATUKSIA

Tämän työn tarkoituksena on löytää keinoja tukea aikuisopiskelijan motivaatiota. Olen tarkastellut motivaatiota erilaisista näkökulmista ja teorioista käsin sekä haastatellut maalausalan aikuisopiskelijoita. Aikuisten motivaatio on opiskelun syitä tarkastellessa osittain sisäistä syistä nousevaa ja osittain ulkoista. Puhtaasti sisäistä motivaatiota edusti *halu oppia uusia asioita*. Myös *ammattilypeys* syynä opiskeluun tarkoittaa sisäistä kiinnostusta itsensä kehittämistä kohtaan.

Ammatillinen aikuiskoulutus tarkoittaa osittain uusien asioiden oppimista ja osittain vanhan tiedon täydentämistä. Onko sitten niin, että ainoastaan uusien asioiden oppimisessa motivaatio on sisäistä? Jos näin on niin ulkoisen motivaation osalta aikuisopiskelijoiden itsesääntelyn tai itsemääräämisen taso on erittäin sisäistettyä. Mielestäni he asettuvat Decin ja Ryanin ulkoisen motivaation jatkumossa luokkaa *Integrated regulation*, mikä tarkoittaa, että säännöt ovat täysin sulautuneet yksilön arvoihin toimintaan. Opiskelijat pystyvät motivoimaan itseään yli vaikeiden tilanteiden ja keskittymään tavoitteeseensa. Opiskelijoiden vastauksista tuli esille, että he ovat motivoituneita osittain sisäistä ja osittain ulkoisista syistä. Syyt eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan mielestäni jopa tukevat toisiaan.

Maalariopiskelijoiden syyt opiskeluun olivat sisäisiä ja ulkoisia, ja ulkoinenkin motivaatio on säänneltyä ja sisäistettyä. Näistä syitä motivaation tukemisen tulisi keskittyä ylläpitämään sisäistä motivaatiota tukemalla psykologisia perustarpeita:

- Autonomian kokemuksen vahvistaminen
- Asiallisuuden kokemuksen vahvistaminen
- Pätevyyden kokemuksena vahvistaminen

Esimerkiksi näyttötutkintotoiminnassa opiskelijoiden autonomian kokemusta vahvistaa se, että he osallistuvat näyttötehtävien suunnitteluun yhdessä työelämän edustajien kanssa. Ylipäänsä turhan tiukat oppilaitoksen tai tutkinnon-

järjestäjän puolelta asetetut tehtävännannon määritteet tai joustamattomat aikataulut herättävät vastarintaa ja vähentävät opiskelijoiden sisäistä motivaatiota. Valinnanmahdollisuuksien tarjoaminen mahdollisuuksien puitteissa on osa opettajan ammattitaitoa ja hyvää tahtoa auttaa opiskelijoita kohti päämäärään.

Missä tilanteissa ulkoisen motivaation sääntelyä kohti sisäistetympää voisi kehittää kohti sisäistetympää motivaatiota? Esimerkiksi otan työturvallisuuden. Työturvallisuus maalausalailla on tärkeä kehittämisen kohde, sillä onnettomuudet ja työperäiset vakavat sairaudet ovat vielä nykyäänkin turhan yleisiä. Tuskin kukaan ammattikunnasta jää eläkkeelle eläkeiässä, sillä suurin osa työntekijöistä jää sairaseläkkeelle ennen aikojaan. Työmaalla käydessään huomaa, että asenteet henkilökohtaista suojautumista kohtaan ovat vastentahtoiset, ja usein vastahankaisuuden taustalla on tietämättömyyttä ja vähättelelyä niin työntekijöiden kuin myös työnantajan puolelta. Työturvallisuuteen panostaminen nähdään kulueränä eikä työn tuottavuutta, työkykyä ja motivaatiota kehittävänä asiana. Työntekijöiden ja työnantajien motivaatio henkilökohtaista suojautumista ja työturvallisuutta vastaan on ulkoinen ja välillä motivaatiota ei ole ollenkaan. Sääntöjen ja pitäisi olla selkeästi tiedossa, ja toiminnan johdonmukaista. Autonomian kokemuksen vahvistaminen tässä ei tarkoita, että suojaimia saisi käyttää koska haluaa. Rajojen pitää olla selkeät. Uskon, että asiallinen tieto työmenetelmien vaaroista ja riskeistä ohjaa toimintaa oikeaan suuntaan.

Opiskelijoiden vastauksista löytyi yhtymäkohtia Knowlesin kehittämän andragogiikan esittämiin opetuksen järjestämistä koskeviin ajatuksiin. Motivaation säilymisen tai opiskeltavien asioiden tulee olla **hyödynnettävissä omassa elämässä** ja ammatillisesta koulutuksesta puhuttaessa työelämässä. Opiskelijat myös mielellään tuovat omia kokemuksiaan esille, ja opiskeltavat asiat liitetään **aikaisempiin kokemuksiin**.

Tätä työtä tehtäessä kerätty materiaali on määrällisesti niin suppea, että siitä ei voi vetää koko maalausala, maalausalan koulutusta tai aikuisopiskelua koskevia johtopäätöksiä. Kuitenkin havainnot antavat suuntaa kaikilta edellä

mainituilla osa-alueilla tapahtuvasta oppimisesta ja erityisesti motivaatiosta yhtenä osatekijänä opiskelussa.

LÄHTEET

Deci, L. Edward, Flaste, Richard. 1996. Why we do what we do; Understanding Self-motivation. New York. Penguin Books

Ecclestone, Kathryn. 2005. Understanding assessment and qualifications in post-compulsory education and training: principles, politics and practice. Leicester, second edition: NIACE.

Lehtinen, E., Kuusinen, j. & Vauras, M.2007. Kasvatuspsykologia. Helsinki. WSOY oppimateriaalit

Ryan, M. Richard, Deci, L. Edward. 2000. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. Contemporary Educational Psychology 25, 54-67.

Ryan, M. Richard, Deci, L. Edward. 2000. Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. American Psychologist.

Smith, Jim, Andrea Spurling. 2001. Understanding motivation for lifelong learning. Devon: NIACE.

Euroopan unionin virallinen lehti. Viitattu 22.4.2008 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:FI:PDF>

Internet-tietosanakirja Wikipedia. Viitattu 22.4.2008 <http://en.wikipedia.org/wiki/Andragogy>

Rochesterin yliopiston psykologian laitoksen internetsivuston artikkelikokoelma. Viitattu 22.4.2008 <http://www.psych.rochester.edu/SDT/faculty/index.html>

Internet-tietosanakirja Wikipedia. Viitattu 13.4.2008

http://fi.wikipedia.org/wiki/Maslow'n_tarvehierarkia

LIITTEET

LIITE 1

KYSYMYKSET OPISKELIJOILLE

1. Mitä motivaatio opiskeltaessa mielestäsi tarkoittaa?
2. Mikä motivoi opiskelemaan / suorittamaan tutkintoa?
3. Mikä lisää motivaatiotasi, ja miten motivoit itseäsi?
4. Mikä vähentää motivaatiotasi?
5. Mikä on opettajan rooli motivaatiossa, onko opettajan toiminnalla vaikutusta?
6. Millainen kuvitteellinen opiskeluympäristö motivoisi sinua?